

Szegedi-Szabó Béla 35

A WINNE-HÁZ

(részlet)

Fölém hajolt, szemüvege mögül tudós pillantásokat vetett rám, az orrlyukából két szőrszál kandikált elő, a homlokán, jobbról egy világosbarna anyagegy ékeskedett, frissen borotváltnak tűnt, még érezni lehetett a reggeli fertőtlenítő illatát, szájával olykor enyhén csücsörített, mintha ez segítené a gondolkodásban.

– Ébresztő! – kiáltotta Phillip Winne.

Feltápászkodtam, de alig ismertem rá a szobára, mindent fehér lepedő takart.

– Hol vagyok? – néztem elképedve.

– Nyugodjon meg – hangzott a válasza. – A lepedők azért vannak, mert éppen takarítás folyik.

Csak a bakelit-lemezjátszó pörgött, sustorgott a szekrény tetejére helyezett dobozból. Érdes pizzicato bukfencezett, kitartóan dörzsölve az érzékeny énekhangot.

– Hogy kerültem ide?

– Ha még nem hallott volna róla –, hunyta le a szemét, majd mormolva folytatta –, ez nem más, mint Korngold operája, A halott város.

Próbáltam felkelni, de a combomat az ágyhoz erősítették.

– Csak azért csináltam, nehogy kárt tehessen magában – mondta határozottan, majd a szíjat egy hirtelen mozdulattal eltávolította.

Úgy járkált fel-alá, mint aki folyton analizál valamit, bár lehet, hogy csak a termékeny zene hullámai keltették benne izgató képzeleinek sorozatát. Teával kínált, karon ragadott, és az ablakhoz kísért. A reggeli kert hamvas képe párállott odalent.

– Érzi?

Itt megállt egy pillanatra, hagyta, hogy engem is átjárjon a fák közti réseket kitöltő, puha köd.

– Különben a saját lábán jött ide.

36 – Milyen nap van?

– A naptárat már régen összekuszálták. Senki sem tudja többé a pontos időt.

Phillip Winne volt a világ legnagyobb mutatóművésze.

Az akváriumszerű szoba fülledt zártága azokat a könnyen tenyérbe vehető, gyermekkori, havazós játékokat jutatta eszembe, amelyekben – ha felráztad – a hó-reszelék percekéig szálldosott.

Egyszer csak takarítóruhában nem más, mint Lizinka érkezett, eszközeit szétpakolta a földön, majd a fedett íróasztalhoz ment, hogy onnan kezdje a felmosást.

– Hát ön merre csavargott? – fakadt ki. – Egész éjszaka vártuk. Az én Caldovich-om szavalni akart, de nem találta önt sehol.

– Bocsánat.

Phillip mintha meg sem hallotta volna szóváltásunkat, a szoba másik végében guggolt, egy újabb feketelemezt húzott elő elnyűtt tokjából. Lizinka pedig megkezdte kényes munkáját, padlót sikált és törölt. A krétacsíkon túl azonban nem merészkedhetett, láthatóan törvények szabályozták a mozgást a magányos szék körüli területen. Amikor azonban a szoba jobb sarkába érkezett, hogy az utolsó hófehér lepedőt is eltávolítsa a falról, a Phillip megálljt parancsolt neki.

– Nem jön? – nézett rám kissé tanácstalanul a nő.

– Majd én később lekísérem – válaszolt helyettem szemüvegét törölgetve Phillip.

Az asszony ezzel fel is nyalábolta minden eszközét, és bicegve elhagyta a szobát.

– Most figyelj! – szólt immár tegeződve a professzor, s felállt szalmaszárga foteljéből.

Centiről centire fosztott meg leplétől egy falon függő tárgyat.

A festményen egy lakatlan, északi táj rajzolódott ki gazdag színekkel telten: az égbolt helyén zöld tenger habjai tajtékoztak, fenséges hatalomként emelkedtek az elhagyatott pusztaság fölé, ahol egy beazonosíthatatlan pálcika-emberke ballagott.

– Ismerős?

Phillip Winne az apró részletekre is figyelemmel volt: egy vékony ecsettel próbálta eligazgatni a zöld égbolt csücskeit. De az apokaliptikus motívumon túl valami angyali gyöngédség párja lebegett a képen: a baljós hangulat ellenére csodálatos nyugalommal, bódultan lélegzett a táj.

Magyarázatra vártam, nehezen vettem a levegőt, a tüdőm sípolt a tegnap este elszívott temérdek cigaretta után.

– Mi mindannyian ugyanazt a képet nézzük – mondta, majd leguggolt, s egy lavór langyos vízben – akár a böllér az alvadt vért – ledörzsölte a könyökére és kézfejére csomósodott festékfoltokat, miközben köpenyének alja puha ráncokban terült szét a padlón. 37

– Árulja el, hol van Robert? – kérdeztem.

– Azt üzenete, amint tud, jelentkezik – oly nyugalommal beszélt, hogy ez szinte felhábortott.

Visszaballagott a méretes képhez.

– Semmi ördögösség nincs a dologban – fordult felém, mellkasa kidomborodott. – Csupán a festészet képlékeny nyelvét igyekszem kihasználni a legvégsőig – tette hozzá határozottan, majd karon ragadva közölte: – Igyekezned kell!

Az ajtóban szolgáltkészen jelent meg a barna bőrű lányka, akit ilyen közelségből még egyszer sem vehettem szemügyre. Volt benne valami szoborszerű. Gesztenyeszín haja selymesen hullott a vállára. Hosszú, fekete inget hordott, úgy öltözött, ahogy szicíliai temetéseken szokás, talán a zsebében kifogástalanul csillogó koporsószegeket is őrzött. Zavarba ejtően tudott nézni, mint aki a vesébe lát, ennek ellenére mégis természetes szolgálai alázattal tette a dolgát. Nemes, de szabálytalan tekintetének holdsugarában volt valami antik, de inkább ókeresztény.

– Maria – mutatta be Phillip.

Maria egy szót sem szólt, a süketek jelbeszédét használta, amelyet láthatóan az orvos is jól ismert.

Mondatokat formáltak kezükkel és ujjainknak játékos mozgásával, aminek eredménye az lett, hogy az orvos bólogatva az asztalához ballagott, majd egy szál cigarettával tért vissza, amit a lánykának ajándékozott.

Miközben dohányoztak és iddögáltak, jeleket váltottak.

– Lassan visszamehet a szobájába – fordult felém. – Úgy hallom, Caldovich nincs valami jó bőrben. Ilyenkor bármi megtörténhet. Önre bízom. Maria majd elkíséri.

Maria finom léptekkel, minden mesterkéeltség nélkül haladt előttem. Sötét, árnyékos helyeken ballagtunk, s a lány, aki otthonosan mozgott, megérintette a kapcsolókat: mire kék neonfény kezdett csordogálni. A keskeny forduló után egyszer csak ott álltunk szobám rézkilincses ajtaja előtt.

Lizinka éppen fátylát varrogatta, Caldovich pedig a tükör felületét tisztogatta egy ronggyal.

A herceg ágya fölött egy új tárgyra siklott a tekintetem: óriási, ügyetlenül ácsolt fakereszt függött a falon, elcsúszva, csálén. Temérdek rozdság

szög állt ki belőle, akár egy sün hátából, amely veszély esetén ezeket pajzs-ként használja.

– Végre, hogy megérkezett, legalább nem marad el a menyegző – szorította magához a foltozásra szoruló menyasszonyi fátylat Lizinka.

38 A herceg szokatlanul frissnek látszott, amint meglátott, abba-hagyta a munkát, a rongyot laza mozdulattal ágya szélére dobta, majd asztalára mutatott, helyet kínált.

Egyetlen szót sem szólt, csak ócska cipője elülső részével kopogott ütemtelenül a padlón, újra meg újra ritmust váltva, hogy kizökkenhessen. Mindjobban vizslatni kezdett, egyre kitartóbban és kandin, akár egy tapasztalt spion, miközben én, mintha semmi dolgom nem lenne ezen a világon, az asztalon heverő kártyákat rakosgattam.

Caldovich immár le sem vette rólam a szemét.

A kártyapaklit finoman az asztalra helyeztem, már nem maradt egyetlen, kéznél levő fegyverem sem, csupán csak két fogpiszkáló.

– Amikor még Quebec mellett éltem – folytatta elgondolkodva, miközben a szája szélét nyalogatta –, még igen sok vadkacsa tanyázott arrafelé. A kanadai tőkésrécek igen szép állatok. Tökéletes zsírójuk van, jobb, mint európai rokonaiké.

– A menyegző a legszebb dolog a világon – vágott közbe Lizinka. – A herceg az előbb, amikor Quebecet emlegette, ahol még saját templomról álmodott.

Caldovich ekkor már az ágyán hevert.

– Ne gondolja, hogy nem figyel, csak hamar elfárad, ha úgy érzi, mellőzik.

A herceg úgy fütyörészett a sarokban, akár egy parlagi libapásztor.

– Értem – döböntem meg magam is, hogy mennyire magától értetődő mindez.

Caldovich, noha ennek semmi jelét nem mutatta, hegyezte a fülét.

Ahogy fölengedett bennem a prés, rögtön eszembe jutott Karin. Megpróbáltam rekonstruálni utolsó párbeszédünket, még éreztem számban csók-jának ízét, összerándult a gyomrom.

– Tudja – kezdte az idős hölgy –, minden éjjel egy áldott halraj lebeg keresztül a szobánkon.

Arca hirtelen átalakult, ellillant nehézkes és zsíros maszkszerűsége, a púderen át levegőhöz jutott a sok lélegző pórus és megszámlálhatatlan sejt, egy láthatatlan gyökérzet a száron keresztül friss tápanyagot jutatott az őszi virág minden fakuló részletébe.

– Azt hiszi, bolond vagyok?

Lizinkát először láttam szépnek és kedvesnek: eltűnt a vénséges ba-lerina. A herceg fészkelődött, vállának ízületeit masszírozta, karja elzibbadt a sok rejtvényfejtéstől.

– Még most is minden hajnalban gyakorolok – folytatta szelíden az asszony –, nehogy elfelejtsem azokat a lépéseket, amelyeket még kislánykoromban, a brüsszeli balettintézetben tanultam.

Akár a szitakötő szárnya, rezzent meg a poros függöny a konyhaajtó bejáratánál.

39

A rejtvénymániás férfi váratlanul ledobta magáról paplanját.

– Ne zavarjanak! – kiáltotta, majd ágát sarkára állítva tolta elénk.

– Mindig ezt csinálja? – kérdeztem Lizinkát.

– Caldovich egy kiválasztott! – csapta össze tenyerét.

– Ha nem tudná, ő az utolsó duhobor!

Lizinka ezek után a földre vetette magát, mindezt gyors hajlongás követte, majd fekete imák bugyogtak fel belőle, akár egy feneketlen üstből.

Caldovich-ot a helyzetemből adódóan nem láthattam, csupán csak a vas oldalrácsain át villant fel olykor töredezett haja.

Az öreg hölgy hirtelen egy kendővel tekerte körbe a fejét.

– Csak kárt ne tegyen magában! – suttozta.

Szemlátomást szerelmes volt Caldovich-ba, aki nem bánt vele túl kedvesen, talán nőszülni sem állt szándékában. Pedig Lizinka – mint minden valamirevaló nő a világon – házasságra vágyott, még így félig a föld alatt is.

A herceg ki sem dugta az orrát friss barikádja mögül, pedig szerettem volna közelebről is megismerni, de ő még mindig bosszantónak talált. Nem tudom, hogyan, de hirtelen leküzdöttem minden addigi bátortalanságomat, és merészen megkerültem az orrára állított ágyat.

– Nem segíthetnék a rejtvényfejtésben?

Caldovich mintha kissé megenyhült volna.

– A kíváncsiskodás amolyan rossz és téves szokás – súgta felém Lizinka.

Az utolsó duhobor túlon túl illetéktelennek tartott engem szent ügyekben, talán oly közel tudta magához az igazságot, hogy az emberi létezés is yalacsony foka már meg sem érintette.

– Minden nappal egyre közelebb vagyunk! – mondta.

Előrehajolt, előrenyújtotta széles lapáttenyerét. Meztelen karján vágás- és forradásnyomok tűzpiros rózsái éktelenkedtek.

Lizinka – akár egy vidéki nőegylet lelkes tagja – már ugrásra készen toporgott a másik sarokban, de ekkor az agárcú az asztal fölé borult.

– Esküszöm, hogy nincs nálam – tiltakozott.

Lizinka azonban nem tágított.

Caldovich idegesen játszadozott, babrált ujjaival, tekergette és hajlítgatta.

Óvatosan felemelkedtem székemről, hogy jobban láthassam. Megrázta ingujját, hogy kihulljon belőle valami: egy zsillettpenge. Lizinka azon nyomban kis retiküljével a villódzó tárgyra csapott, átnyúlt az asztalon, megragadta Caldovich karját, majd hirtelen sírni kezdett.

40 Még életemben nem hallottam ilyen cérnavékony, cincogó hangot.

A herceg a nap végére némi unszolás után visszaállította az ágycát, és úgy tűnt, ezen az éjszakán már nem szolgál újabb meglepetésekkel.

Elalvás előtt még benézett hozzánk Maria, pár percig ott várakozott az ajtóban, majd elfújta az ablakban némán verejtékező gyertyákat.

Magamra vettem a kabátom, belekortyoltam tegnapi kávémba, ami kibírhatatlanul keserűnek és savasnak tetszett, égette a torkom. Köszönés nélkül, óvatosan nyomtam le a kilincset. Jobbnak találtam, ha sem az asszony, sem a herceg nem lát elmenni.

Lut Caldovich csaknem meztelenül, pőrén hevert az ágyon, csupán ágyékkötő volt köréje csavarva, takarója a földön, úgy aludt, mint akiből már elröppent a lélek. Konok állán apró foltok éktelenkedtek, talán a borotválkozástól vagy valami ismeretlen bőrbetegség okozta pírától. Hasának oldalán egy régi operáció nyoma tüntetett, egy régvolt vakbélműtété. Mellkasát itt-ott gyér szőr borította, akár a hangafű a szél borzolta sztyeppéket. A csomókban tenyésző szőrzet egészen nyaka aljáig terjedt, de ott mintha az aránytalanul nagy adámcsutka hirtelen útját állta volna. Szája kissé tátva, hiányos fogazat, odvas és töredezett, az orr hosszú és vékony, úgy csüngött, akár egy tápanyagban szegény kígyóbőrka, mégis uralta az arc közbülső részét. Szemrésén át ki-be járt a fény, Lut Caldovich nyughatatlan és holdkóros szelleme.

– Hová megy? – ült föl az ágyában.

Valósággal áramütés ért.

– Egy kis levegőt kívántam – próbáltam mentegetőzni.

– Akkor velünk jön! – dohogta az ágyából.

Lizinka felsőhajtott, álmos macska módjára dörzsölgette ábrándos szemét.

– Ma kikocsikázunk a kertbe – mondta ellentmondást nem tűrő hangon a herceg.

Az asszony madárfészekre emlékeztető frizuráját kezdte igazgatni a tükörben: ha valamely szétálló tincs nem engedelmeskedett, rozsdás ollójjal lenyisszantotta.

Nem tudtam már elmenekülni.

– Kérem, távozzék! – nézett az asszonyra, majd leültetett, az 41 ágyához ballagott, lerántotta róla a lepedőt, derekára csavarta.

Vajon mi történhet most a világban? Minden megy a maga megszkott útján, miközben én és Caldovich, meg Lizinka kiradíroztuk magunkat, eltüntettük maradék nyomainkat, lassan csak pusztá emlékké silányul földi jelenlétünk? Ez a rettenetes gondolat most furcsamód inkább elandalított.

Ekkor váratlan dolog történt: a herceg leborult előttem, és hajlongások közepette ünnepezt.

Figyelmeztetni akartam, hogy álljon föl, nyúltam volna már feleje, amikor hirtelen megölelt. Fújtatva lélegzett, hideg ajka fülemhez tapadt, valamit suttogott egy olyan nyelven, amiről fogalmam sem volt, keze remegve tapogatott, drótszerű ujjai bordámba mélyedtek, miközben újra meg újra a földre roskadt.

Igen, valóban, Lut Caldovich kivetkezett magából, és legszen-
tebb óráit nekem ajándékozta.

A következő pillanatban éktelen nagy nevetés szakadt ki belőle. Habzó szájjal rohangált a konyhaajtó és köztem, asztala körül keringve csapkodott, feje, akár a lengő ingaóra, lepedője lebernyegként suhogott, szilaj energiák mozgatta széles talpai a földet tapodták.

– Állítsa meg! – rohant ki a konyhából Lizinka. – Kérem!

Néhány másodpercre megszűntem hallani. A tekintetem lefelé húzott: odalenn vörös cseppek pötytyözték a padlót. Reszketve néztem Caldovich-ra, aki mosolyogva bólogatott.

– Az egész csak pár csepp! Pár cseppre vagyunk a Mennytől!

– Mit csinál?! – ordítottam, majd ledöntöttem a földre, magamhoz ragadtam a tükör előtti gézt, és átkötöztem vele a karját.

– Engedjen! Engedjen el! – kiabálta. – Még nem fejeztem be!

Ütlegelni kezdett, de sikerült addig szorítanom, amíg végleg abba nem hagyta. Miután biztonságosnak véltem a helyzetet, elengedtem, majd lerogytam a földre. Caldovich szeme ragyogott.

A vastagon körbetekert géz, akár a friss hó, szívta magába a vörös folyadékot. A földön akkor láttam meg a zsillett-pengét.

– Miért csinálta ezt? – üvöltöttem.

– Ilyenkor érzem a helyes irányt – lelkendezett, majd bekötött kezét úgy forgatta, akár a frissen sült kiflit.

– Irgalmas isten! – kiabálta a konyhaajtóból az asszony.

Láttam, hogy a penge még mindig ott hever a földön, rézsút a szálkás padló részébe fúródva, csontomig beleborzongtam a szörnyű gondolatba, hogyan is csinálhatta.

De Caldovich nem látszott letörtnek, éppen ellenkezőleg.
42 Tátogva vánszorgott elém, beszédes kedvében volt.

– Mélyen a szív tömlőcében ott hever minden – lihegte –, amiről azt hiszi, hogy már régen nincs! Csak én, Lut Caldovich, csak én tudom az egész rohadt világon, egyedül én, hogy az *élő* könyv, amelyet magunkban hordozunk, életre keltheti. Nemsokára Ön is rájön erre, mert megnyílt az áldott ház kapuja, látom a tüzet a tekintetében, lassan elhamvad benne minden földi! És ha eljön az idő, a szívében először üresség támad, de később méhe lesz az egy istenségnek, melynek neve örökre titkos!

Hozzám intézett beszéde alatt valósággal harapdált, a vállamat fogta, szorított és rázott, akár a harangszó.

Nyílt az ajtó, álmos fény szüremlett, majd kirajzolódott egy női alak.

– Itt az idő – mondta lenyugodva.

Caldovich magára vette hatalmas ballonkabátját, majd behuppant egy tolószékbe.

Maria addigra eltűnt az ajtóból. Csupán csak valami illatokkal teli fénysáv maradt utána, amelyben porszemek lebegtek.

